

Савејовашиће

Часопис за породицу * Август 2008 * Број 10

издаје:
Центар за социјални рад
СОЛИДАРНОСТ
Крагујевац

Поштовани сарадници,

Пред Вама је десети број часописа „Саветовалиште“, први у овој години. И у овом броју ћете наћи текстове који говоре о активностима Центра за социјални рад, Дечјег дома, Саветовалишта. Представљамо Вам актуелне програме које реализујемо у циљу ефикасније заштите породице, пре свега деце, у оквиру Саветовалишта, као и текстове који говоре о превентивним програмима, које реализују наши драги сарадници у Школском диспанзеру, Дому здравља, основним школама. У овим текстовима можете наћи и корисне информације о терминима реализација ових активности.

Представљамо Вам и корисне савете стручњака, намењене оним родитељима који понекад имају проблеме у васпитању своје деце.

Нешто више сазнаћете и о инклузивном образовању у крагујевачким предшколским установама и о новим услугама за децу и младе: о Центру за младе и Дневном боравку, о којима смо већ писали. Овог пута их представљамо из угла трансформације Дечјег дома и децентрализације услуга социјалне заштите.

Свим нашим сарадницима захваљујемо што су се одзвали нашем позиву да нас информишу о својим активностима. Хвала свима који су читали претходни број, хвалили нас и дали корисне предлоге и сугестије. То нам пуно значи, па очекујемо да нам се и даље јављате. Такође Вас подсећамо да се часопис налази и на нашем сајту и да га можете преузети.

Наша адреса је :

Центар за социјални рад “Солидарност“
Светозара Марковића 43
34000 Крагујевац
Тел: 043 332 627, 333 673
web: www.solidarnost.org.yu
E-mail: info@savetovaliste.org.yu
info@solidarnost.org.yu

ГРАДОВИ У ДИЈАЛОГУ

Конференција на тему „Размена искустава о социо-економским и грађанским интеграцијама у Србији“

Крагујевац и још четири града у Србији-Чачак, Ниш, Краљево, Панчево и Ваљево су у протекле две године, у партнерству са УН ХАБИТАТ-ом, спроводили Пилот иницијативе за социјалну, економску и грађанску интеграцију у својим срединама, са циљем да доприносе имплементацији Стратегије за смањивање сиромаштва.

На конференцији, четвртој по реду, одржаној у Београду, 25.јуна 2008. године, представљени су резултати и исходи реализованих програма, у циљу стимулисања ДИЈАЛОГА између ових општина, невладиних организација и других институција које су учествовале у Програму.

Конференција је била прилика да се размене искуства стечена у процесу имплементације пилот иницијатива за унапређење социјалних, економских и грађанских заједница и у области урбане безбедности. Приказани су примери добре праксе, иновативне услуге које одговарају локалним потребама, усмерене на социјалну интеграцију и инклузију у локалној заједници.

На овој Конференцији Крагујевац се представио пројектом „Слушај, подржи и прати“, којим је Установа за децу „Нада Наумовић“ приказала оснивање и рад Центра за инклузивно предшколско образовање у крагујевачким вртићима.

Такође је представљена и Стратегија унапређења урбане безбедности града Крагујевца 2008-2012. године, која се бави различитим манифестацијама криминалитета, бројним аспектима безбедности, насиља и злостављања, употребе ПАС, безбедности у саобраћају, са посебним акцентом на заштити деце и омладине.

У изради Стратегије учествовала су радна тела Савета за безбедност, која су специјализована за развој и имплементацију превентивних програма, и то:

- » Радно тело за превенцију насиља у породици,
- » Радно тело за превенцију малолетничке деликвенције,
- » Радно тело за повезивање полиције и грађана на терену,
- » Радно тело за превенцију болести зависности и
- » Радно тело за едукацију заштиту школске деце и омладине

Стратегијом су прецизирани приоритетни циљеви и активности свих социјалних актера у радним телима, које до 2012. године треба да омогуће безбедније услове за живот и развој деце и омладине у Крагујевцу.

Љиљана Станковић

ИНКЛУЗИВНО ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ

Пројекат „Оснивање Центра за инклузивно предшколско образовање у граду Крагујевцу“ настао је из потребе да се деци са посебним потребама, њиховим породицама као и просветним радницима, омогући што адекватнија подршка, како би ова деца остварила максимум својих потенцијала. Идеја је настала још у време израде ЛПА за децу Крагујевца, када је тим сектора за децу са посебним потребама искристалисао потребу формирања тима стручњака, који би се децом са посебним потребама бавио на један комплексан, савремен и мултидисциплинарни начин.

Носилац пројекта је Град Крагујевац, а реализује га Установа за децу „Нада Наумовић“. Финансијски је подржан од стране Чешке републике, у првој фази (5 вртића) и УН Хабитат-а у другој фази (преосталих 7 вртића).

Сви вртићи су као део подршке добили и дидактичку опрему која им је неопходна у непосредном раду са децом. Центар је опремљен неопходном опремом, формиран је експертски Тим, који даје стручну помоћ свим корисницима Центра.

Експертски тим чине педагог, психолог, дефектологи и васпитачи. Осим индивидуалних терапеутских третмана, у Центру се израђују индивидуални образовни програми за свако дете, у складу са њиховим потенцијалима и могућностима.

Поред ове врсте активности, Центар организује тренинг и образовање, како за васпитаче, тако и за родитеље и волонтере, који су неизоставне каријеке у процесу образовања.

Центар се налази у вртићу Црвенкапа, а услуге могу да користе деца узраста од 1-15 година, на нивоу целог региона Шумадије и Поморавља.

У двогодишњем периоду реализација пројекта постигнути су видни резултати:

» Центар за увођење инклузивног образовања прошло је 58 деце, 37 девачака (63,7%), 21 девојчица (36,3%); Сва деца су са територије Шумадије и Поморавља. Два детета су из Краљева, једно из околине Смедеревске Паланке, троје из околине Баточине, а сва остала деца су из Крагујевца, града и приградских насеља.

» 22 детета са посебним потребама, у редовним групама вртића је добило адекватну подршку,

» Око 1460 детета из група у којима бораве деца са посебним потребама је добило већи степен толеранције и свести да живи у окружењу различитости, као и један хуманији приступ онима који се разликују од осталих; Деца су подстакнута на бољу комуникацију и међусобну сарадњу, дружење и развијање позитивних ставова према деци са посебним потребама,

» 13 родитеља су ојачали сопствене родитељске компетенције и постали спремнији за сарадњу са осталим актерима васпитног образовног процеса у граду. Они више нису пасивни посматрачи, већ имају активну улогу и учествују у изради индивидуално образовног плана за своје дете,

» 20 васпитача и медицинских сестара је обучено да примени вештине и знања, стечена кроз семинаре и да прилагоди програме и средину детету које има развојне сметње, чиме је развијен осећај професионалне компетенције за рад са децом са посебним потребама

» 5 волонтера је оснапособљено да сарађујући са васпитним особљем и родитељима одговори на потребе детета које је у вртићу у редовној групи вршњака.

Пилот иницијатива за унапређење живота деце ометене у развоју кроз увођење експерименталног програма инклузивне едукације допринела је социјалној, економској и друштвеној интеграцији рањивих категорија становништва.

Пројекат је утицао на основну програмску оријентацију и опредељење Установе за децу у стварању услова за остваривање права на квалитетније образовање све деце и унапредио стручна знања и вештине, како васпитача, тако и родитеља. Истовремено, повећан је степен и осетљивости професионалних служби које се баве децом за права и потребе деце са посебним потребама и спремност да им се квалитетније изађе у сусрет на нивоу локалне заједнице.

Центар за инклузивно образовање „Црвенкапа“

Светозара Марковића бб
34000 Крагујевац
Телефон: 034 /370-131,
е-пошта: cirokg@eunet.yu

Војислав Вељковић
Јелена Марашић

АКТИВНОСТИ ГРАДСКОГ ТИМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ

Група за превенцију болести зависности има 14 чланова представника Дома здравља, Центра за социјални рад, Суда, МУП-а, Омладине Јазаса, родитеља и наставника. Представници дома здравља и Института за здравствену заштиту су истовремено и дугогодишњи волонтери Црвеног крста, тако да су обухаћене све значајне институције. Сарадња међу члановима Тима је одлична.

Поред основног циља-едукације деце, младих и родитеља, ради се и на индивидуалним проблемима. Успостављена је координација у тиму око упућивања младих који имају проблем везан за болести зависности и даљег третмана.

У току школске године одржан је велики број предавања и трибина у основним и средњим школама у Крагујевцу. Реализоване су и трибине са родитељима у циљу приближавања проблема болести зависности. Постигнута је сарадња и пружана помоћ околним општинама. У Смедеревској Паланци је одржана трибина у свечаној сали у којој је било присутно 500 ученика, наставника основних и средњих школа. Били су присутни и лекари њиховог Дома здравља и представници других институција у систему. Сличне трибине одржане су у Азањи, Страгарима и др.

Тим је обележио све значајне датуме по Календару здравља:

- » Светски дан борбе против пушења (31.05.)
- » Светски дан против сиде (01.12.)
- » Светски дан борбе против наркоманије (26.06.)
- » Светски дан против алкохолизма
- » Светски дан против болести зависности
- » Светски дан здравља
- » Месец борбе против болести зависности

Сви ови дани су обележени на улицама и у кафићима Крагујевца тако што је дељен пропандни материјал. Овим манифестацијама су присуствовали лекари који су давали савете грађанима-пролазницима, као и посетиоцима у кафићима. На улицама су најчешће прилазили млади који су постављали најразличитија питања. Манифестације су организовали: Дом здравља, Институт за здравствену заштиту, Црвени крст, Омладина Јазаса.

Тим је посетио и манастир Ковиљ (код Новог Сада), где се лече наркомани. Желећи да и се и у Крагујевцу на сличан начин помогне наркоманима вођени су разговори са Владиком Шумадијске епархије о могућностима организовања стационара.

Др Зденка Караклајић

САВЕТОВАЛИШТЕ ЗА МЛАДЕ ШКОЛСКОГ ДИСПАНЗЕРА

Рад Саветовалишта за младе одржавају педијатри, гинеколог, лекар опште медицине – специјалиста за здравствени менаџмент и психолог.

Превентивни индивидуални рад саadolесцентима на тему репродуктивног здравља, одржава се током целе године са педијатром – пре и по подне, гинекологом – понедељком по подне и психологом – такође пре и по подне, у просторијама Школског диспанзера и то:

- » индивидуални саветодавни рад саadolесцентима,
- » индивидуални саветодавни рад са родитељима,
- » саветодавни рад са породицом,
- » савети о контрацепцији,
- » савети о полно преносивим болестима,
- » гинеколошки преглед,
- » постављање дијагнозе полно преносивих болести,
- » утврђивање и контрола трудноће кодadolесцената,
- » савети о прекиду трудноће,
- » тимски рад са педијатром, гинекологом, психологом и лекарима уже специјалности (ендокринолог),
- » превентивно групни рад саadolесцентима на тему репродуктивног здравља са водитељима семинара (педијатар, гинеколог, лекар опште медицине, психолог) „Сачувајмо здравље“, током целе школске године, суботом од 10-15 сати.

У групном раду едукују се вршњачки едукатори и укључују се у рад и предавања у школама. Обављају се предавања по школама уз сарадњу са ђачким парламентима, професорима и директорима школа.

Једном месечно одржавају се предавања ромској деци млађе и старије популације, од 13-17 година, у месним заједницама (педијатар и медицинска сестра).

Групни семинарски рад подразумева укључивање и медија (штампа, радија, телевизије) у смислу изјава о раду Саветовалишта на очувању здравља младих, као и укључивање младих у све манифестације и трибине на темуadolесцентне проблематике.

*Координатор Саветовалишта за младе
Др Љиљана Пирковић*

*Начелник Школског диспанзера
Др Мирослав Радуловић*

НОВЕ УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Полазећи од реформских процеса у социјалној заштити, Центар за социјални рад и Локална самоуправа су последњих година, у сарадњи са надлежним Министартством, невладиним организацијама и осталим установама у граду, активно радили на проналажењу најбољих решења за трансформацију Дечјег дома Младост.

Смањивањем капацитета за смештај деце без родитељског старања пружена је прилика да се у простору установе развијају нове услуге, у складу са исказаним потребама и проблемима деце и омладине Крагујевца. Наравно, настојали се да нове услуге буду комплементарне, да доприносе инклузији и развоју капацитета како деце у Дому, тако и свих осталих корисника услуга.

С друге стране, размишљало се и о постојећим потребама Града када су у питању услуге за ургентним збрињавањем деце и пружањем подршке деци из маргинализованих породица.

Полазећи од ових потреба, Дечји дом је, поред смештајних капацитета за децу без родитељског старања, развио нове садржаје: Центар за младе (април 2006), Дневни боравак за децу из породица у ризику (фебруар 2007.) и Прихватну станицу са прихватилиштем за децу и омладину (јануар 2008.). У простору Дома се тренутно реализују и услуге Прихватилишта за жртве породичног насиља (као пројекат), а опредељен је и простор за Регионални центар за хранитељство.

Пружање подршке младима који излазе из институције - „Кућа на пола пута“ измештена је из простора Дома и реализују се у стану који је добијен програма НИП-а.

ЦЕНТАР ЗА МЛАДЕ

Оснивач Центра за младе је град Крагујевац а сама идеја о његовом отварању произтекла је из Локалног плана акције за децу „Крагујевац по мери деце“, којим је предвиђено реализација бројних превентивних активности, како би се побољшао квалитет живота младих у граду и деце која живе у Дому.

Програм реализује Саветовалиште Центра за социјални рад, у партнерству са Коалицијом младих Крагујевца.

Прве активности у Центру односиле су се на континуирано информисање младих и њихових родитеља о свим важним питањима за њих и на пружање могућности бесплатног похађања радионица страног језика, рачунара и интернета. Отварањем

Центра млади су добили свој кутак у граду у коме могу да проводе своје слободно време, да се едукују, да развијају своју креативност, да учествују у организовану манифестација на нивоу града, да се повезују са младима из других градова.

Све услуге су бесплатне јер су намењене, пре свега, онима који немају средстава за додатне часове и коришћење сличних садржаја у граду.

У циљу информисања младих о својим активностима, културним и забавним дешавањима у граду, раду градских саветовалишта за младе, Центар сваког месеца штампа и дистрибуира пропагандни материјал у школама и објектима у граду у којима бораве млади. За идејна решења задужени су волонтери Центра за младе - Унија ћачких парламената и остали чланови невладиних организација.

Млади Центра су креирали и свој интернет портал, на коме су представљене све досадашње активности и пројекти који се тренутно реализују на адреси [www.centtarzamlade.org](http://centtarzamlade.org).

Убрзо по оснивању Центар је широј своје активности, па су отворене и радионице Ликовне културе, Немачког и Француског језика, Музичка и Драмска радионица. Радионице реализују волонтери, незапослени професори и студенти који су при крају студија, сваког радног дана, у периоду од 10-21 часа.

Ко су корисници Центра за младе?

Пре свега деца из Дечјег дома Младост, ученици основних и средњих школа града Крагујевцу, који желе да унапреде своја знања из математике, рачунара, страних језика и тако поправе свој успех у школи, ученици старијих разреда за куцање матурских и дипломских радова. Међу члановима центра су и деца и млади из хранитељских породица, као и она обухваћена старатељском заштитом.

Млади у Центар долазе самоиницијативно, по препоруци наставника, Саветовалишта за младе, ромских удружења... У Центар долазе деца и млади свих узраста, а рад се организује по узрасним групама, према утврђеном плану реализација радионица.

У просторијама Центра, у периоду када се не реализују радионице, млади се друже уз тв, штампу, друштвене игре, у интернет клубу.

Поред наведених активности, Центар за младе реализује и манифестације у оквиру „Лета код куће“ за све оне младе који распуст проводе у граду. За две године Центар је у партнерству са Градом, једним бројем школа, Установом за децу „Нада Наумовић“, спортским центром „Младост“, Домом омладине, СКЦ-ом, Дечјом библиотеком, организовао 33 манифестације: представе за децу предшколског узраста, концерте на градском тргу, журке у школама, дружења с писцима, такмичења и забавне програме у обдаништима, Великом парку, шумаричком језеру.

Једна од активности Центра за младе, за коју су заинтересовани млади града су међународни кампови. Центар је био домаћин младима из Италије, Немачке, Чешке, Француске, Хрватске и Босне. Прошле године у десетодневном боравку у нашем Граду, 28 младих из Немачке, Италије, Босне и Хрватске, су заједно са младима из Крагујевца и осталих градова – Ниш, Београд, Нови Сад, Чачка..., реализовали су обарање Гинисовог рекорда у дужини графита. Захваљујући овој активности, Центар за младе постао је препознатљив и изван Србије.

Представници Центра за младе-волонтери и полазници радионица имали су прилике да буду и сами гости омладинских организација у Италији, Чешкој, Немачкој. Учествовали су у бројним едукацијама, упознавали начин живота и дружења младих у тим земљама. Успостављена су пријатељства, планирају се нови сусрети и активности које шире идеју дружења, толеранције, стицање нових знања и искустава.

У настојању да млади у Центру имају све оне садржаје за које су заинтересовани, ове године средствима из пројекта обезбеђена је опрема за Фитнес клуб. У партнерству са Спортским центром „Младост“ организована је обука једне групе младих, од којих су определена два полазника за рад у Фитнес клубу. За све чланове Центра за младе услуге ће бити бесплатне.

Ово је само један од планова Центра за младе.

О свим реализованим активностима, као и својим плановима, Центар за младе редовно информише Локалну самоуправу, која је и сама много допринала његовој афирмацији у граду.

Досадашња искуства у раду Центра за младе говоре да је његово отварање испунило сврху. Овакви садржаји су вишеструко корисни за правилан развој младих, јер, поред тога што су значајна помоћ младима из угрожених породица, истовремено доприносе социјалној интеграцији и рехабилитацији, развијају солидарности међу младима, подстичу толеранцију и задовољавају њихове бројне културно забавне потребе. Имајући у виду позитивне ефекте оваквог рада са младима Град је током 2007. године помогао отварање још једног центра у приградском насељу, при месној заједници Ждралница и Клуба младих особа са инвалидитетом.

Обележавање двогодишњице Центра за младе

Чеси у посети

Активности у пешачкој зони

Центар за младе
Чика Матина 5
34000 Крагујевац
тел: 034-373-260
веб: www.centarzamlade.org
е-пошта: office@centarzamlade.org

ДНЕВНИ БОРАВАК „НАШ КУТАК“

Дневни боравак је нова услуга Дечјег дома „Младост“ развијена у оквиру пројекта „Корак ближе породици“, који је реализован током 2007. године, уз подршку Фонда за социјалне иновације. По престанку пројекта, Град је препознао потребу организоване подршке деци из породица у ризику и обезбедио средства из ЛПА за његово даље функционисање.

Дневни боравак је намењен свој деци основношколског узраста низних разреда којој је потребна подршка због: недовољне васпитне компетенције родитеља, због њихових занемарених потреба на раном узрасту, тешкоћа у савладавњу наставног градива и изласка из образовног система. Дневни боравак представља превенцију институционалног смештаја, а реализује се у партнерству са основним школама које гравитирају ка Дому, а у плану је проширивање сарадње са осталим школама у граду. Боравак је организован сваког радног дана у две смене. Рад у групи подразумева радионичарски модел рада-дневни трочасовни стимулативни програм, индивидуални приступ сваком детету, уважавање њихових потреба, интересовања и способности. Са децом раде васпитачи, уз повремено укључивање психолога и педагога.

У дневном боравку се реализују следеће услуге:

- » Исхрана – један оброк дневно
- » Помоћ у учењу и изради домаћих задатака
- » Арт радионице
- » Спортски кутак и рекреација-

- » Радионице за превенцију здравља и хигијену
- » Радионице лепог понашања
- » Едукативне радионице (радионице о: биљкама – прављење хербаријума, инсектима)
- » Креативне радионице (цртање, вајање пластилина, колаж, керамичка радионица, музичка)
- » Радионица – читаоница
- » Организовање излета и посета културно-забавним догађајима у Граду
- » Психолошке радионице за децу-учење техникама успешне комуникације, ненасилном решавању конфликата, тимском раду,
- » Индивидуални саветодавни рад психолога са децом и родитељима,
- » Психолошке радионице за родитеље – „Школа за родитеље“
- » Повремена материјална помоћ деци и породицама-школски прибор, хигијенски пакети

НАШ КУТАК

„Боравак нам је друга кућа
Ту нас чека храна врућа,
И игрице многобројне,
Које деца много воле.

Кога школа замара
Боравак га одмара.

Ко нам ово створи
Мора да НАС ДЕЦУ,
Много воли”

*Mario, Александар,
Филип, Марија и Јелена*

Целовита психосоцијална подршка представља подршку, како деци, тако и њиховим породицама. Кроз боравак је прошло више од 50-оро деце којима боравак пуно значио: поправили су оцене, почели да прихватaju школу и школске обавезе, изградили су веће осећање личне сигурности (осећају се задовољније због својих постигнућа), постигли бољи однос са родитељима. Приликом испитивања задовољства услугама, деца су истакла да су задовољна начином организације и активностима у боравку, посебно керамичком и спортском радионицом, а као посебно леп доживљај издавају боравак у Зеленици. После једног излета и лепих доживљаја, деца су саставила песму посвећену Дневном боравку и васпитачима који раде са њима, који је тада добио и своје име „Наш кутак“

Љиљана Станковић

ШКОЛА ЗА РОДИТЕЉСТВО

ПСИХОФИЗИЧКА ПРИПРЕМА ТРУДНИЦА ЗА ПОРОЂАЈ

Кроз рад Саветовалишта за труднице у Диспанзеру за жене контролишу се само основни параметри везани за трудноћу (тесна тежина, крвни притисак, ултразвук, основне лабораторијске анализе), а због великог броја трудница, а малог броја гинеколога, тешко је у то време организовати правilan здравствено васпитни рад са трудницама и понудити им одређене садржаје који су од велике користи за даљу трудноћу, порођај и после порођајни период.

На основу изложеног проблема, дугогодишњег рада и искуства патронажних сестара на терену, Патронажна служба Дома здравља - Крагујевац је 2002. године основала прву Школу за психофизичку припрему трудница за порођај у граду, која је радила у Породичном клубу Дуга, при Градској организацији Црвеног Крста.

Како се ова врста рада показала веома успешном и била радо посечена од великог броја трудница, следеће године се, уз помоћ донатора (ACDI/VOCA) отварају Школе на још три пункта.

Од тада до данас, кроз Школу је прошао велики број трудница – преко 2000, а број едукованих је још већи, ако се узме у обзир да у Школу долазе и чланови породице – будући очеви, баке...

Због просторних и организационих ограничења, Школа за родитељство сада ради на три пункта – у Превентивном центру Дома здравља (на спрату АТД-а) и у огранцима на Аеродрому и Бресници.

У Школу за родитељство долазе труднице са навршених 7 месеци трудноће. Свој долазак у Школу могу да закажу телефоном Телефонског саветовалишта 383 484. На овај телефон труднице и породиље могу да добију и одговоре на питања која имају у вези свог и здравља своје деце. Циљ:

- » Повећање наталитета на територији града Крагујевца
- » Унапређење репродуктивног здравља жена
- » Унапређење здравља деце кроз промоцију дојења

Едукација траје 5 недеља, а труднице присуствују часовима најмање 9 пута по 2 сата. Самим тим, имају много више времена и могућности да усвоје нова знања и способности како би се олакшао порођај, правилно однеговале своје новорођенче а уз то и добиле одговоре и савета на сва питања и дилеме које имају.

1. Тим Школе за труднице сачињавају гинеколог, педијатар, специјалиста опште медицине и патронажне сестре;

2. Едукација се одвија кроз низ едукативних радионица. Поред теоретских предавања, труднице се обучавају и правилно

техники дисања и релаксације, правилним вежбама напињања и раде гимнастичке вежбе за мобилизацију кичменог стуба, карлице, вратног и раменог дела, трбушних мишића, вежбе циркулације...

3. Едукација траје пет недеља. Труднице присуствују предавањима и вежбама два пута недељно, у трајању од по 120 минута.

Прва радионица у недељи се састоји из два тематска дела. Први део радионице је теоретски део из предвиђене области, уз активно учешће самих трудница, а у другом делу се изводе вежбе психофизичке припреме за порођај.

Друга радионица у недељи се такође састоји из два дела.

Први део радионице – труднице гледају један од четири здравствено-васпитних филмова („Презентација школе за труднице“, „Порођај“, „Дојење је најбоље“ и „Правилно постављање бебе на дојку“) а у другом делу се изводе вежбе психофизичке припреме за порођај.

Трећу недељу труднице посећују мајке едукатори, које су успешно завршиле едукацију у Школи за труднице, оне се упознају са њима, радо им одговарају на постављена питања, са њима поделе своја искуства и врло често им демонстрирају правилно постављање бебе на дојку и измузавање.

Четврту недељу уз труднице су у школи присутни и будући очеви, баке и сви они који ће бити од користи будућој мајци у нези новорођенчета. Заједно увежбавају купање новорођенчета, повијање, обраду пупчане ране и уче најновије ставове Светске здравствене организације везане за негу и исхрану бабињара и новорођенчета, што ће у будућности бити велика подршка мајци у правилној нези детета и допринети оснаживању самих родитеља за самостално подизање деце и повећању нивоа самопоуздања њих самих.

Пету недељу едукације труднице у пратњи патронажних сестара обилазе породилиште где упознају особље, могу да присуствују порођају, разговарају са дежурним гинеколозима, бабицама, неонаталозима, педијатријским сестрама, новопеченим мајкама на породилишту, од којих добијају одговоре на сва питање и дилеме које их занимају.

4. Труднице, такође, добијају и штампани материјал са програмом рада Школе, списак са стварима које могу да понесу на породилиште, као и списак са стварима које су им неопходне за новорођенче по изласку са породилишта.

5. На почетку рада са сваком групом ради се иницијално тестирање трудница, да би се утврдио ниво њиховог знања о трудноћи, порођају, дојењу, нези бабињаре и новорођенчета, а на задњој радионици ради се завршно тестирање са истим питањима као и на иницијалном тесту и корелација са иницијалним тестирањем.

6. На крају године сви подаци се статистички обрађују што има за циљ да се процени и утврди успешност рада.

7. Током пројекта, на крају сваке радионице, врши се евалуација активности од стране водитеља, како би се утврдило шта је од планираних активности конкретно урађено. У циљу побољшања рада Школе за труднице користе се изјаве самих учесника (трудница, чланова породице, породиља) о осећајима и доживљавањима током рада и касније, после порођаја, као и изјаве водитеља програма, гинеколога, бабица и неонатолога из породилишта о њиховим искуствима са трудницама које су прошле едукацију.

8. На основу евидентионог листа, прате се деца до годину дана старости, кроз рад патронажне службе.

9. Једном месечно се одржавају састанци Тима школе за труднице, ради усаглашавања ставова и прављења нових планова за рад.

“Школа за родитељство”
Телефонско саветовалиште:034 383 484

Др Бисенија Радивојевић

О ЗНАЧАЈУ ПОРОДИЦЕ...

„Породица симболизује човекове најдубље снове и страхове. Снове о љубави, интимности, стабилности, сигурности и заштићености, а страхове од напуштања, губитка, неуспеха“

Сегал

Она нам је од природе дата, њу не бирамо, у њој се рађамо и постаемо људи. Породица је уточиште у којој стичемо прва искуства, сигурност, самопштовање, сазревамо, развијамо своје способности. Незаменљива је за задовољавање основних људских потреба, као и дубоких и трајних потребе за припадањем и љубављу.

У породици се развијају духовне и моралне вредности које нас воде кроз живот; породица је

извор љубави, у њој се учимо дужности, пожртвовању, заједничком подношењу и превазилажењу животних невоља, као и подели радости и среће. Захваљујући породици постоји осећање да смо са својима заједно у свему, и то осећање остаје и када се оде из породичних кућа. Породица је пуноћа смисла личног самоостварења и заједничке среће.

Породичне везе су најтесније, најнежније и најсветлије од свих људских веза.

Појединачна вредност и достојанство сваког члана породице се остварује и негује у породици кроз међусобно поштовање, отвореност, показивање љубави, кроз прихватање особености...

Породица је јединствена друштвена група, јер се једино у њој остварује генерацијска повезаност и настоји да породични односи остану што трајнији и стабилнији... У њој постоји стална брига за своје чланове и осећање међусобне одговорности. Зато је она подједнако важна за све чланове, независно од узраста и старости.

Данашња породица је нажалост оптерећена бројним проблемима, због којих је њена стабилност угрожена, а функције ослабљене. Живимо у времену које даје мало простора за организовање породичног живота, времену које нам намеће бројне обавезе, што све скупа утиче на свеукупну релативизацију значаја породичног живота.

Последица друштвених криза на породицу и породичне односе виде се у прекинутим и поремећеним животима и односима, у израженом неповерењу међу члановима, сукобљавању, непријатељствима, отуђењу. Све већи број разведенih бракова указује на висок степен брачне неслоге. Венчања је све мање а развода све више.

У Србији је протекле године било 8.622 разведенih бракова на укупно 41.083 склопљених, што представља петину брачних заједница. Према подацима Републичког завода за статистику, број развода је повећан за два пута у односу на број пре педесет година, а трајање бракова је све краће. Поређењем података из прошле године са онима из 2005. и 2006, евидентно је да број растава константно расте.

У Крагујевцу је слична ситуација: повећан је број оних који се одлучују за брачне воде али и оних који који се разводе. У Општинском суду у 2007. години је било је 475 тужби за развод брака или 20% више него 2006. године, а донето је 226 пресуда о разведеном браку, што представља 22% од броја склопљених .

Због проблема у партнеријском односу крагујевачком Саветовалишту за брак се обраћа око 150 случајева годишње, а због испуњених проблема у самом поступку развода 50. Са једним бројем ових породица (око 50) већ неколико година уназад се примењује Породична и брачна терапија, које су у досадашњем раду давале позитивне ефekte и значајне промене у партнеријском и породичном функционисању.

Медијација, као нов приступ у решавању породичних проблема, је заступљен у раду Саветовалишта од 2007. године.

Љиљана Станковић

МЕДИЈАЦИЈА У ПОРОДИЧНИМ ОДНОСИМА

Медијација постоји колико и сами конфликти, за њу се може рећи „да је као средство за решавање спорова старија чак и од судског процеса“

Своје корене медијација код нас има у далекој прошлости, али тек средином 90-тих година XX века, стручњаци из невладиног сектора почину да промовишу овакав приступ за решавање сукоба и да се јављају специјализоване институције и удружења. Медијација је почела да се примењује у средњим школама кроз пројекат ГТЗ-а „Промоција модела посредовања и преговарања у Србији“ почетком 2002. године. У наш правни систем медијација улази 2002. године преко „Недеље поравнања“, а нормативни оквир добија кроз: Закон о мирном решавању радних спорова (2004), Закон о парничном поступку (2004), Закон о посредовању-медијацији (2005), Породични закон (2005) и Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правно заштити малолетних лица (2006).

ЦСР „Солидарност“ у Крагујевцу примењује медијацију од октобра 2005. године у породичним споровима по захтевима Општинског суда и на личну иницијативу грађана.

Породична медијација је поступак у коме трећа, неутрална и непристрасна страна – медијатор поспешује комуникацију, усмерава преговоре између родитеља са циљем да им помогне у креирању споразума о начину вршења родитељског права који ће бити у најбољем интересу заједничке деце (Арсић, 2006.). Медијација између малолетних преступника и жртви још увек није нашла ширу примену и поред постојања законских могућности и едукованих стручњака за обављање ове врсте медијације.

Саветовалиште за брак и породицу младе и старе је у октобру, новембру и децембру 2007. године реализовало пројекат „Медијација у породичним односима“ уз подршку Града Крагујевца.

Програм је релизован понедељком од 15 до 19 часова и за његову реализацију су била задужена четири стручњака – медијатора, који су радили у пару, ко-медијацијски.

У тромесечном раду спроведен је 21 поступак медијације, од тога 15 поступака на захтев Општинског суда у Крагујевцу, а 6 поступка на иницијативу самих клијената. Са клијентима је одржано 24 припремних састанака.

Припрема за медијацију обухватала је:

» Упознавање медијатора и сукобљених страна, изградња личног кредитилитета медијатора,

изградња поверења

- » Прикупљање почетних информација о предмету спора
- » Отварање евентуалних препрека за спровођење медијације (насиље, тешка душевна болест, болест зависности и др.)
- » Едукација учесника о преговарачком процесу, улози медијатора, функцији и добитима од медијације и др.
- » Потписивање сагласности о прихватању медијације.

Након релизованих припремних састанака и прихватања поступка медијације одржано је 22 медијациске сесије са клијентима, родитељским паровима. У процесу медијације са клијентима су дефинисана основна правила и начин рада: дужина трајања састанка, распоред пауза, начин консултовања адвоката, активно слушање без прекидања, уздржавање од вербалних напада и вређања, трајање излагања, дефинисање поверљивости података и одступање од овог принципа.

Основне фазе медијације су :

- » Почетак медијације
- » Изношење битних аспеката сукоба кроз тзв. непрекинуто излагање сваке стране
- » Размена и разјашњења
- » Структуирање проблема и одређивање редоследа у бављењу питањима спора-сукоба
- » Мапирање интереса/стрховања и преоквиривање
- » Умножавање предлога решења
- » Завршно преговарање и постизање консензуса око једног решења
- » Писање формалног споразума
- » Утврђивање механизма за праћење примене споразума

Исходи успешно реализоване медијације су :

- » Споразум о самосталном вршењу родитељског права;
- » Споразум о заједничком вршењу родитељског права;
- » Споразум о подели заједничке имовине.

У нашем раду закључено је 13 споразума о вршењу родитељског права и од тога два споразума о заједничком вршењу родитељског права. Пет родитељских парова су постигли усмени споразум око битних питања своје деце, који нису формалозовани кроз одлуку Суда, већ су сами преузели одговорност за њихову реализацију.

Већина родитеља је до споразума дошла након две медијацијске сесије.

Торетичари медијације и медијатори- практичари различитих стилова у земљама Северне Америке, Западне Европе и Аустралије са вишедеценијским искуствима потврђују да је медијација делотворна и моћна процедура у решавању породичних спорова јер:

- » Афирмише аутономију, компетентност и одговорност родитеља;
- » Истражује и афирмише аутентичне потребе и права деце;
- » Унапређује комуникацију и односе, подстиче лични развој;
- » Представља модел искуственог учења конструтивног решавања проблема примењивог у новим проблемским ситуацијама;
- » Поштује право људи на приватност и поверљивост ствари које се тичу породичног живота;
- » Рационална је процедура са аспекта трошења времена и средстава.

Добити од медијације у нашој средини се морају анализирати у контексту конкретног (недограђеног нормативног оквира) и достигнутог нивоа праксе, па је отуда потребна велика опрезност у закључивању о вредностима или слабостима процедуре.

Прва практична искуства у нашој средини показују:

- » Да родитељи врло позитивно конотирају могућност коју им пружа медијација да они, пре свих других, одлучују о својој деци;
- » Да су родитељи способни и мотивисани, да се и у ситуацији јаких личних конфликтата, баве потребама и будућношћу своје деце;
- » Данедовољну компетентност неких родитеља везану за потребе деце у разводу и развојне ризике, правне оквире и могућности, треба подизати кроз квалитетно концептиране едукативне програме;
- » Искуства другачијег начина комуникаирања у процесу медијације (инсистирања на активном слушању друге особе, спречавање вређања и напада, исказивање својих ставова, жеља и потреба, разјашњење спорних ствари, ослобађање притиска јаких емоција) доприноси паду тензије у односу и јачању самопоштовања;
- » Могућност отвореног исказивања и задовољавања својих потреба и потреба деце је снажна покретачка снага, која посвађане партнere усмерава на заједнички рад,
- » Споразуми које родитељи конструишу су много више сензитивни на потребе деце, тиме квалитетнији и реалистичнији;
- » Родитељи се много одговорнији односе према

споразумима које су сами испреговарали; успешно се извршавају споразуми из вансудске медијације који немају снагу извршних судских аката, успешно се извршавају и неки усмени споразуми;

» Будућа емпиријска истраживања би требало да покажу како медијација утиче на позитивне промене у односима сукобљених родитеља, али се очекује да мењање лоше комуникације, задовољавање виталних потреба, дељење одговорности, заједнички рад и окретање будућности, подупира ове процесе.

Медијација у породичним односима има важан задатак и велике могућности. Медијација у највећој мери поштује аутономију и приватност особа које се разводе, омогућавајући им да сами одлучују о судбини деце, помаже странама да боље разумеју природу свог проблема и да постоји више могућности да се дође до решења.

Наши искуства у примени медијације су потврдила став Стевенсона да се породична медијација базира на следећим премисама:

- » Да деца, када је то могуће, имају потребу непрекидног односа са оба родитеља;
- » Да сарадња међу родитељима негује здраво прилагођавање деце;
- » Да је континуални конфликт између родитеља штетан за децу;
- » Да родитељи могу бити оспособљени да доносе сопствене заједничке одлуке (Стевенсон, 2000).

Гордана Петронијевић,
специјалиста за медијацију

Љиљана Ђорђевић,
специјалиста за медијацију

МЕДИЈАЦИЈА - ПОСРЕДОВАЊЕ

ОСНОВНА НАЧЕЛА ПОСТУПКА

Добровољност;
Једнакост и равноправност страна;
Приватност поступка;
Поверљивост и хитност.

Поступак посредовања може да траје 30 дана – може се из оправданих разлога продужити.

Посредовање у брачном спору може да траје до два месеца.

КО СУ ПОСРЕДНИЦИ МЕДИЈАТОРИ ?

Посредовање обављају различити стручњаци у зависности од врсте спора: судије, адвокати, психологи, педагози, социјални радници...

Посредник мора да испуњава следеће услове:

- » да има високу стручну спрему;
- » најмање пет година радног искуства у поступцима решавања спорова и конфликтата;
- » да је прошао програм обуке за посредника;
- » да је уписан у Списак;
- » да није под истрагом и да није осуђиван за намерно почињено кривично дело;
- » да је достојан за обављање посредовања

КАДА СЕ СПРОВОДИ ПОРОДИЧНА МЕДИЈАЦИЈА?

У бракоразводном поступку покренутом тужбом-брачном спору;

У спору узмеђу ванбрачних партнера око поверавања деце и поделе заједничке имовине;

У различitim споровима између родитеља у периоду после развода брака;

У споровима између појединих чланова породичног домаћинства;

У споровима између родитеља и адолесцената.

КОЈА СУ ПИТАЊА ПРЕДМЕТ МЕДИЈАЦИЈЕ У БРАЧНИМ И РОДИТЕЉСКИМ СПОРОВИМА?

Нега, чување и васпитавање заједничке деце;
Лични контакти са родитељем са којим дете не живи;
Издржавање и заступање деце, располагање имовином деце;
Школовање и лечење деце;
Пресељење, организација одмора...
Подела заједничке имовине

ПРЕДНОСТИ ПОРОДИЧНЕ МЕДИЈАЦИЈЕ

Афиришише компетентност и одговорност родитеља за одлучивање о најбитнијим питањима своје деце;

Едукује родитеље вештинама комуникације и преговарања;

Усмерава родитеље на истраживање потреба своје деце;

Резултира квалитетнијим споразумима прилагођеним специфичним потребама сваког детета,

Развија сараднички однос између родитеља:

Родитеље искртвено учи новим конструктивним начинима решавања спорова примењивим у будућности.

Поверљивост, хитност, економичност

На дечји развој позитивно утиче континуиран однос са оба родитеља

ЕДУКАТИВНИ ПРОГРАМ ЗА РОДИТЕЉЕ КАО ПРИПРЕМА ЗА ПОРОДИЧНУ МЕДИЈАЦИЈУ

YСаветовалишту за брак и породицу, младе и старе у Крагујевцу започет је едукативни програм за родитеље као припрема за породичну медијацију. Са једном групом родитеља је реализован програм у трајању од два месеца (од 15. априла до 15. јуна). До краја 2008. године планирано је да се ради са још две групе родитеља, и то са једном у септембру и октобру, а са другом у новембру и децембру.

Медијација као алтернативни приступ у поступцима развода брака почела је да се примењује у свету осамдесетих година XX века. Увођењу поступка предходиле су значајне промене у друштву, законској регулативи, продицама, породичним обрасцима, улогама.

У складу са Препоруком бр. Р (98) 1 Савета Европе о посредовању у породичним односима наш Породични закон (2005) по први пут омогућава супружницима коришћење посредовања - медијације као алтернативног начина решавања спорова.

Породична медијација је поступак у коме трећа, неутрална и непристрасна страна – медијатор поспешује комуникацију, усмерава преговоре између родитеља са циљем да им помогне у креирању споразума о начину вршења родитељског права који ће бити у најбољем интересу заједничке деце (Арсић, 2006.)

У пракси наших судова породична медијација се мало примењује. Један број Центара за социјални рад, који имају за то едуковане стручњаке, медијаторе, примајују медијацију, међутим ни ту није доживела праву афирмацију и примену.

Судови веома мали број супружника упунте на медијацију у Центре за социјални рад или Саветовалишта која за то имају едуковане стручњаке.

Медијацију смо почели да примењујемо кроз редовну делатност од новембра 2005. године. До сада је закључено на десетине споразума родитеља о вршењу родитељског права и наша искуства су веома позитивна. И поред тога што суд упути мали број родитеља на поступак посредовања, након давања информација о медијацији и припреме, уз сагласност родитеља, релаизован је велики број поступка посредовања, не само у поступцима за уређивање вршења родитељског права већ и у другим породичним споровима.

Саветовалиште је од 2007. године уз подршку и финансирање Града Крагујевца започело са промоцијом и реализацијом програма породичне медијације. Наша позитивна искуства и сагледавање предности оваквог начина решавања породичних спорова су нас

подстакла да покушамо са реализацијом програма за родитеље као начином припреме за медијацију.

Посебно су нам била значајна искуства америчких судова, које нам је на специјалистичким студијама пренела Mr. Јелена Арсић. Судски поступак је био једини начин за решавање спорова о вршењу родитељског права у Америци до 70-тих година XX века. Одлукама судова деца су се, након развода родитеља, поверавала једном од родитеља а са другим родитељем су регулисани лични контакти. Крајем седамдесетих и почетком осамдесетих година XX века ставови судова почину да се мењају у односу на вршење родитељског права (почину да се доносе одлуке којима родитељи након развода брака врше заједнички и споразumno родитељско право) и схватану улоге суда у решавању спорова о вршењу родитељског права. На иницијативу судија, адвоката, психолога и других стручњака медијација постаје саставни део рада америчких судова у решавању спорова о вршењу родитељског права након развода. Данас медијација у Америци представља основни начин решавања спорова о вршењу родитељског права. Око 70% спорова никада не додје пред суд (Арсић, 2005). Медијација је у неким федералним јединицама, као што су Калифорнија, Флорида, Северна Каролина, итд. обавезна што подразумева да се родитељи након подношења тужбе за развод одмах упућују на медијацију. У другим федералним јединицама, као што су Пенсилванија, Колорадо, Луизијана, итд. медијација је добровољног карактера, што значи да је потребна родитељска сагласност да спор реше у поступку медијације. Медијација у Америци је прилагођена породичним односима, доживела је велики развој и експанзију, а почетком деведесетих година XX века настали су и програми едукације родитеља у разводу који предходе поступку медијације. Родитељи су обавезни да присуствују таквом програму у циљу наставка процеса пред судом. У неким судовима постоје и посебни програми едукације деце (Арсић, 2005). Ови програми су за разлику од медијације најчешће мандаторног карактера, што значи да, након подношења тужбе за развод суд упућује родитеље на програм едукације и они су обавезни да присуствују таквом програму.

Развод представља трауматично искуство и за родитеље и за децу. Родитељи најчешће нису у стању да одвоје партнерске од родитељских односа, причајују пред децом ружне ствари један о другоме, свађају се, некада те расправе укључују не само вербалне већ и физичке сукобе, преко деце шаљу поруке, деца се често стављају у центар сукоба, у позицију да бирају с ким ће од родитеља остати.

Едукативни програм за родитеље има за циљ:

- да родитеље упозна са потребама деце, посебно са негативним последицама које родитељски конфликт оставља на деци;
- да родитељима укаже на значај међусобне сарадње у погледу реализације родитељских права и дужности, и
- да родитељима представи поступак медијације.

Едукативни програм за децу има за циљ смањење ризика поремећености физичког и психичког развоја деце и да укажу деци да нису сама у тешким тренутцима кроз које пролазе са својом породицом, већ да има и других сличним проблемима.

Ми смо организовали програм са 5 родитељских парова, од тога су два пара била баш у поступку развода брака, један пар је био у предразводној фази, док су два пара била са постразводним сукобима. Рад је започет уз сагласност родитеља, реализован је у поподневним терминима, ван редовног рада Саветовалишта и трајао је месец дана. Два родитељска пара су након едукативног програма у поступку медијације дошли до споразума.

Едукативни програм има четири радионице:

- Прва радиница је посвећена породичној функционалности и дисфункционалности, кроз коју родитељи добијају информације о значају породице, породичним улогама, структури породица, здравим породичним снагама.

- Друга радионица има за циљ да родитеље упозна са потребама деце, нарочито потребама у поступку развода брака и укаже на штетност родитељских сукоба на њихов правилан развој.

- Трећа радионица упознаје родитеље са појмом и врстом конфликта, са комуникацијом, значајом комуникације, посебно током развода и после њега са циљем да укаже на значај родитељске сарадње и подршке у погледу остваривања родитељских права и дужности.

- Четврта радионица има за циљ да родитељима представи поступак медијације, односно начин њене реализације и укаже на предности које она има за решавање родитељских и других спорова.

Након реализованог програма са родитељима добили смо пуно корисних сазнања, запажања и информација које ћемо искористити за рад са наредне две групе. Програм ћемо допунити садржајима едукативног програма који се реализује у Америци и даље развијати.

Када урадимо годишњу евалуацију и сагледамо ефекте размислићемо и о едукативном програму за децу који би реализовали упоредо са програмом за родитеље.

Гордана Петронијевић,
Дипл.соц.радник и специјалиста за
медијацију

Цртеж девојчице чији се родитељи разводе

ШКОЛА ЗА РОДИТЕЉЕ

Ово је назив социо-едукативног програма који се већ дужи низ година реализује у Центру за социјални рад „Солидарност“ у Крагујевцу. Назив изазива различите реакције код људи. Наша искуства показују да већи број њих сматра да о родитељству нема шта да се учи, да се то, како да будемо добри родитељи подразумева и да је само потребно имати срећу да вам се роди мирно и добро дете.

Да ли је то баш тако? Да ли смо сви потпуно спремни за улоге родитеља. Да ли смо спремни да спознамо и спроведемо најбоље начине васпитавања, да их прилагодимо сваком детету, да се више бавимо награђивањем него кажњавањем, да упознамо нашу децу и подстичемо оно добро у њима а да их не одбапујемо када погреше? Умемо ли да не окривљујемо децу за оно што нам се не допада код њих, а што су управо од нас научили? Да одмеримо своја давања деци, и не заборавимо да и ми, као родитељи и даље имамо своје потребе. Јесмо ли спремни да са децом изградимо квалитетан однос, уз подршку и уважавање, да у родитељевању будемо срећни а наша деца задовољна јер смо им баш ми родитељи?

Ово су само нека од многоbroјних питања која је свако од нас некада поставио себи. Јесмо ли сигурни да све то умемо и радимо на прави начин?

Током школовања учимо о разним стварима: колико се произведе чега у некој земљи, колика је површина неког острва, сабирање и дељење. Да ли је неко од нас имао час са темом „Како бити добар родитељ“. То се некако од нас очекује, и остављено је да се сналазимо у томе. Наравно, основу добијамо од својих родитеља. Срећни су они који су имали добре моделе за учење. Шта са онима чији су родитељи правили грешке, онима којима су и тада родитељи били модел за учење, а та деца, сада, одрасли, треба да васпитавају своју децу .

Како препознати те грешке и променити их? Како обликовати другачији модел, без осуде својих родитеља, јер су и они то радили како су сами знали

и умели? Како унети промене усклађене са нашом децом, са нашом породицом која је специфична на свој начин? Како тај озбиљан и одговоран, али и најлепши животни задатак урадити на најбоји могући начин?

Многе од одговорана овапитања полазници „Школе за родитеље“ проналазе током групног рада и размене са другим, или онима који то тек планирају да буду. У програму се не нуде готови рецепти за родитељство. Нудимо сазнања педагогије и психологије, различита искуства и могућност да изаберете шта је то што бисте могли да примените у својој породици, шта је то добро за ваше дете, за вас као родитеље, како изгледа здрава, функционална породица.

Посебан квалитет који је „изнедрио“ овај програм јесете све веће укључивање деце наadolесцентном узрасту који заједно са својим родитељима пролазе програм. Њихова међусобна размена, јасно исказани ставови деце према породици, свом положају и улогама у њој, родитељима додатно оплемењују програм.

Прича младића о томе да је јако задовољан својим родитељима и тиме како су га васпитавали, код њих изазива понос а код осталих чланова групе жељу да и они од своје деце чују тако нешто.

Током десет година овај програм је прошло 13 група, око 200 полазника. Искуства су различита. Они који су дошли са жељом да искрено сагледају себе у родитељској улози, да размене своја искуства са другима, да преузму одговорност за себе и своју породицу, који су били мотивисани да подигну квалитет свог родитељевања, или да се на прави начин припреме за родитељство, били су изузетно задовољни. Онима који су тражили готове рецепте како да „промене дете“, а не свој однос према њему, нису остварена очекивања.

Поруке као што су:

-„Хвала вам у име мог детета“

-„Много сам научио а диплому ћу вам, надам се, показати кад ми деца одрасту“

-„Ја сам сада срећнија са својом децом и унучићима. Сада их више не“гушим својом љубављу према њима, нити им се намећем, већ им кажем „Ја сам спремна да вам помогнем само ме позовите“

-„Да сам ово знао пре него што сам постао родитељ...“делом осликају овај програми и његов квалитет.

На свакоме од нас је одлука да ли жели да формира здраву и функционалну породицу, да гради себе у партнерској и родитељској улози и ужива у одрастању деце.

Онима који то желе, ми нудимо програм који ће им у томе помоћи!

Водитељи програма:
Драгана Радосављевић

САВЕТОДАВНИ РАД СА КРИВИЧНО НЕОДГОВОРНИМ МАЛОЛЕТНИЦИМА

Најосетљивијој категорији малолетних извршиоца кривичних дела припадају кривично неодговорни малолетници. Користим израз "осетљиви" због њихових година, околности под којим су кривична дела учињена, због породичних ситуација и специфичног поступка у Центру за социјални рад након одбачаја кривичне пријаве јер се према малолетним извршиоцима кривичних дела поступак пред судом не покреће.

Кривично неодговорни малолетници појављују се, најчешће, као извршиоци кривичних дела оштећења туђих ствари, наношења лаких телских повреда, крађа итд.

Ова категорија малолетника може се поделити у три групе.

Прву групу би чинили млади који су се, како њихови родитељи истичу, у време извршења кривичних дела(као саучесници најчешће) нашли у "погрешно време на погрешном месту". На пример, када је нека вредна ствар у школи поломљена, када неко разбије прозор у суседству, када грудвама разбију стакло на аутомобилима... У оваквим ситуацијама малолетници кривицу најчешће пребацују једни на друге, тако да често плачу, а родитељи покушавају да их заштите, па у томе, чак и претерују. За децу из ове групе карактеритично је да не испољавају асоцијално понашање, нису васпитно запуштена и иглавном, добри су ученици. Учињена дела, су, најчешће, ситуационе природе, почињена из непромишљености, ненамерно, или у жељи да се докажу у групи вршњака.

Друга група малолетника је специфична по томе што код њих постоје неки елементи који указују на васпитну запуштеност, мада не још толико изражена, може да прерасте у нешто озбиљније. Кривична дела која ови малолетници чине су, углавном, туче, наношење повреда, агресивно понашање. Карактерише их немогућност да се уздрже у конфликтима ситуацијама и да сукоб реше на конструктиван начин. Било је и младих који су без нарочитог разлога(нису били нападнути) мучили животиње-у питању су пси и мачке.

Породична ситуација ових малолетника је нешто сложенија-често су то деца из једнородитељских породица у којима су дисфункционални породични односи и слабији ресурси за правилан психосоцијалан развој деце.

Трећој групи припадају деца која су рецидивисти у вршењу кривичних дела и која су пре извршења кривичних дела испољавала озбиљне знаке асоцијалног понашања: нередовно понашање наставе, алкохолизам једног родитеља или проблем са законом(нарочито код очева). Већи број деце из ове групе одраста поред

рођака, родитељи су разведени и често су у новим брачним заједницама, а са децом имају површан и хладан однос. Ови малолетници су потенцијални кандидати за смештај у неку од васпитних установа.

Да би се разумело понашање кривично неодговорних малолетника, неопходан је осврт на димензије породичних улога, емоционалну повезаност, начин афективног реаговања, контролу понашања, однос према проблемима.

Комуницирање у овим породицама је нездовољавајућа, порике су недовољно јасне и индиректне(не зна се коме су упућене).

Породичне улоге су неравномерно расподељене, а поједини чланови нису спремни да их прихвате-било што им је превелика одговорност наметнута, или су презаштићени. Због таквих крајности, отпори код малолетника и непослушност-неминовни су.

Међусобна подршка у овим породицама зна да буде веома слаба. Таква деца често, због незаинтересованости родитеља да им помогну, пролазе кроз теже животне фазе и проблеме адолосценције. Висок је проценат родитеља који међусобно комуницирају због деце, како кажу – „дајући им лош пример“. У таквим породицама формирају се ткz. „острва“, где је свака личност свет за себе – затворена и невољна да комуницира са најближим члановима породице. Важно је напоменути да границе дозвољеног понашања нису јасно постављене.

Забрињава чињеница да у већини случајева резултати контроле понашања нису задовољавајући. Родитељи не желе да сазнају нешто више о својој деци, не прате њихова интересовања, жеље, не знају где и саким проводе време.

Током спровођења саветодавног рада са кривично неодговорним малолетницима, неопходно је да они, током времена, постигну увид у дотадашње понашање. Потребно је да родитељи ускладе васпитне ставове и да буду доследни и истрајни. Постизање увида није могуће без дефиниције проблема – како из угла малолетника, тако и из угла њихових родитеља. Након тога следи редефинисање проблема које има за циљ мењање перспективе посматрања (није крив само један члан породице, већ узроке за оно што се дешава треба тражити у породичном систему).

Приликом упознавања, тачније прве опсервације, родитељи су спремни да некритички бране дете; међутим, када отворимо дискусију о понашању малолетног лица о његовом односу према родитељима, обавезама уопште – родитељи постају више заинтересовани, читава прича постаје им јаснија и схватају да им је стручна помоћ неопходна у смислу

оснаживања личности, редефинисања породичних улога и успостављања функционалнијих односа..

Малолетници су у почетку подозриви, слабије причају, тестирају стручне раднике од којих зависи да ли ће током каснијих сусрета бити спремнији на сарадњу. За вођење разговора, неизбежну критику и постављање задатака (којих ће се придржавати), потребни су вештина, стрпљење и способност стручних радника да се прилагоде узрасту малолетника како би ефекат био снажнији.

Рад са кривично неодговорним малолетницима захтева континует, упорност са обе стране (стручни радник – клијенти). Често се током спровођења саветодавног рада сусрећемо са узајамним притужбама родитеља и деце, молбама родитеља да будемо оштри и да их заплашимо. Они, понекад, траже од нас да учинимо нешто што би, према правилу, требало да они раде, а не схватајући да ћемо заплашивањем постићи само контрола ефекати да ћемо малолетника изгубити у смислу даље сарадње. У таквој ситуацији тешко је задржати родитељима осећај компетенције и, истовремено, добар однос са малолетником.

Без обзира на могуће осцилације и тешкоће у раду са кривично неодговорним малолетницима, импонује када на вратима наших канцеларијама угледамо ненајављена лица младих људи са којима већ дуже радимо, а код којих не уочавамо напетост, нелагодност или жељу да што пре оду. Њихова опуштеност, поверење и сарадљивост мотивишу нас да наставимо, до коначног успеха.

Александар Марковић
дипл. социјални радник
специјалиста за рехабилитацију и
социотерапију

Структура деце и омладине са поремећајем у понашању

Малолетници	2005.	2006.	2007
Са асоцијалним понашањем	15	13	45
Кривично неодговорни (испод 14 год. живота)	15	19	28
Одговорни за кривични преступ	144	153	288
Одговорни за прекрај	203	261	314
УКУПАН БРОЈ МАЛОЛЕТНИКА	377	446	675

Статистички подаци Центра за социјални рад указују на тенденцију раста броја малолетника са асоцијалним и деликвентним понашењем, са све тежим облицима преступа и са елементима насиља. У 2007. години евидентирано је 675 малолетника са поремећајима у друштвеном понашању, што је 51% више у односу на 2006. годину а 79% у односу на 2005. годину.

Основна обележја преступништва су :

-све израженија заступљеност кривично неодговорних малолетника-до 14 година ,

-све нижа старосна граница малолетних починиоца кривичних дела(деветоро малолетника са 10 година старости ,а десеторо од 11-13 година).

-константан раст броја старијих малолетника, са 16-17 година, који се први пут евидентирају као извршиоци кривичних дела,

-све већи број девојчица са почињеним кривишним делима.

Од укупног броја малолетника, 71 су девојчице, што је 73% више него 2006. године.

У структури малолетника, доминирају малолетни извршиоци прекрајних дела-46,5% у укупном броју док 43% чине малолетници који су вршили кривична дела. У односу на 2006. годину скоро 4 пута је повећан број малолетника са асоцијалним понашањем, а два пута више малолетника до 14 година старости.

РАД СА МАЛОЛЕТНИМ ДЕЛИНКВЕНТИМА КОЈИМА ЈЕ ИЗРЕЧЕНА ВАСПИТНА МЕРЕ П Н О С

Проблем малолетничке делинквенције и асоцијалног понашања деце и омладине је све већи проблем нашег града. Оно што посебно забрињава је, не број починилаца кривичних дела, већ велика штета коју они проузрокују. Поред материјалне штете коју наносе, далекосежни су проблеми у наметању образца понашања читавој вршњачкој групи и популацији младих уопште. Нема простора где поједини не изазивају проблеме; у породици, школи, на спортским теренима, на улици, у вршњачкој групи, у социјалној средини где живе. Повећава се број малолетника који чине тешка кривична дела: разбојништва, убиства у покушају, покушаји силовања, неовлашћено држење и ношење оружја, неовлашћено држење и стављање у промет опојних дрога, насиље у породици, деструктивно понашање. Оно што изменају је да се повећава број девојчица које испољавају озбиљне знаке асоцијалног понашања, све више врше прекраје и кривична дела.

Породица је најважнији агенс социјализације. Социјализацијом се дете уводи у правила понашања и у оквиру породице изграђује однос према другим људима и догађајима у животу.

Обележја друштвеном животу дају генерације које су другачије од својих родитеља.

Што је више млада особа разочарана и рањива у породичној или другој социјалној средини-присилењија је да се афирмише у својој групи. Ово је основни разлог што малолетници преступе углавном чине у групи. Што се тиче утицаја породичних услова (од родитеља зависи формирање моралне свести) постоје три типа родитеља:

-родитељи који активно одбацују дете па оно израста у несоцијализовано и агресивно,

-незаинтересовани родитељи који немају одбојан став већ су презаузети и никада немају доволно интересовања и времена за децу,

-стректни, ригидни родитељи који стварају инхибирану, повучену и статичну децу.

Поред непосредног рада са малолетним починиоцима кривичних дела, Центар за социјални рад реализује и превентивни програм „Рад са малолетним делинквентима којима је изречена васпитна мера Појачан надзор органа старатељства“.

Програм траје три месеца и реализован је у оквиру „Саветовалишта за брак и породицу, младе и старе“ у поподневним сатима.

Циљ програма је пружање помоћи у ресоцијализацији, кориговању негативног понашања

и понашања у делу кршења законских норми. Радило се на:

- » побољшању квалитета породичног живота и релације са родитељима,
- » психо-социјална подршка,
- » коришћење слободног времена
- » афирмације развојних потреба и потенцијала за оснаживање личности,
- » развијање културних навика, интересовања и способности.
- » подстицање родитељских способности неопходних за реализацију васпитне улоге и одговорног родитељства.
- » што боље функционисање у социјалној средини.

У раду је примењиван радионичарски приступ, односно непосредно лично ангажовање сваког од учесника радионице.

Малолетници су добро прихватили програм, активно учествовали у раду свих радионица, што је посебновредно, њихови родитељи су самоиницијативно долазили, размењивали информације са стручним радницима и тражили савете за боље родитељско функционисање.

Радило се са 15-оре малолетника, вредно помена је чињеница да током реализације програма ни један од учесника није починио ново кривично дело нити прекришај. Схватили су да је изрицање васитне мере Појачан надзор органа старатељства, пружена још једна шанса, да у отвореној заштити коригују негативне појаве у понашању, да својим радом и ангажовањем могу себи да обезбеде повољније услове за животно функционисање.

На радионицама су реализоване бројне теме(слободно време, алкохолизам, наркоманија, криминалитет идр), а највеће интересовање код малолетника, где су узели највеће учешће, су теме“ будућност и изазови“.

Нису имуни на изазове а ни незаинтересовани за будућност.

Много тога је прикривено код деце јер тврде да нису озбиљно схваћени а ни подржани како у кући тако и у средини где живе. Још је тежа ситуација код младих који су прекинули редовно школовање. Несвесно изражавају јаку потребу за разумевањем, подршком и пажњом радионичара. Не одговора има када се у контакту заузме позиција ауторитета, намећу атмосферу равноправних односа, желе да уче, прихватају активно учешће. Многи кажу да их у породици ретко када питају шта они стварно осећају, желе и мисле, намећу им се готова решења.

Можда, по некада, унутрашњи бунт против света одраслих тера младу особу да се супротстави и искаже своје неслагање, често и на погрешан начин, то раде и деца из наше групе.

Радећи са групом мчадих, приближавали су им се ставови, мишљења и гледање на животна породицу, на обавезе везане за будућност. Група је била хомогена како по годинама, тако и по васпитним мерилима које су им сада изрицане. Много им је значило што могу да размене искуства у односу на ситуацију у којој се налазе.

Општи утисак је да су деца била искрена, мотивисана з арад, искрено су се трудили што даје позитивне помаке у понашању и резултате у школи. Неки су током трајања радионица окончали средњошколско образовање, неки су почели да раде а неки успешно оформили породицу уз подршку родитеља.

Оно што улива наду је да после завршених радионица и иссрпљења судских васпитних мера, долaze, осећају потребу за разговором, подршком саветом. Раде и у ситуацијама када су неуспешни, када су успешни воле да се похвале.

Појединим родитељима је предочена могућност укључивања у „Школу за родитеље“ где ће моћи да разреше дилеме везане за успешно родитељско функционисање, да им је лична „борба“ са наслеђеним и стеченим психолошко-педагошким условима неопходна и да се обрасци породичног функционисања нужно не преносе из генерације у генерацију.

Б.Петковић, педагоз
Б.Јаковљевић, психолог

Старосна структура деце са асоцијалним понашањем и кривично одговорних малолетника

година/ старост	14-15 год	16-17 год	са 18 год	преко 18 год	укупно
2005.	39	152	100	56	347
2006.	33	154	139	105	431
2007.	81	205	135	181	602

У погледу старосне структуре малолетника, доминирају лица старости 16 – 17 година (31% у укупном броју). Као и ранијих година, 2007. године значајан је број малолетника који су у извештајној години стицали пунолетство-22%, млађа пунолетна лица су заступљена са 30%. То су малолетници који су у време извршења кривичног дела имали 18 година, а у време суђења нису напунили 21 годину. У односу на претходну годину, број ових малолетника већи је за 72%.

Последњих година реализоване су бројне активности које су имале за циљ ефикаснију заштиту малолетника: едукације полицијских службеника, судија, запослених у Центру, у правосудним органима.

Реализовањем пројекта „Полицијац у локаној заједници“ постигнут је већи степен откривености кривичних дела као и умрежавање институција у сужбијању појаве деликатног понашања младих., посебно после потписивања Протокола о партнерству, између МУП-а, Центра за социјални рад и Школске управе у Крагујевцу, 2006. године.

Протоколом о сарадњи ових установа реализације се:

- » Размена информација о организацији и начину рада између полиције, центра за социјални рад, школа у ситуацијама асоцијалног понашања деце и малолетника и изграђивање акционих планова превенције,
- » Синхронизовано поступање, размена информација, сарадња између Супа-а Крагујевац Центра за социјални рад и школских институција у ситуацијама ПРЕД ДЕЛИКТНОГ понашања деце и омладине,
- » Синхронизовано поступање, размена информација, сарадња између Супа-а Крагујевац, центра за социјални рад и школских институција у ситуацијама ДЕЛИКТНОГ понашања деце и омладине,
- » Поступање у хитним ситуацијама,
- » Организовање састанака на нивоу оперативних тимова.

ШКОЛА БЕЗ НАСИЉА

ИДЕМО ПРАВЦЕМ СИГУРНОГ И ПОДСТИЦАЈНОГ ОКРУЖЕЊА ЗА ДЕЦУ

Основна школа "Јован Поповић" је основана пре 55 година и налази се у насељу Вашариште. Међу њеним ђацима се увек нађу они који својим изванредним успесима из најразличитијих области науке пронесу име ове школе широм земље па и ван њених граница. Школа је укључена у пројекат "Школа без насиља" који има за циљ сузбијање свих врста насиља, које су више димензионална појава јер не постоје прецизне границе између различитих врста и облика насиља, који се међусобно преплићу и условљавају.

Наша школа путем превентивних радионица за децу и родитеље спроводи овај пројекат врло успешно што се наслућује и из пажње и интересовања и ученика и родитеља. Учионице наше школе која је преуређена и осавремењена после реализације ових радионица осваниле су са лепо осмишљеним паноима, на којима су ученици исписали правила која их упућују на ненасилно понашање. У основи целокупног рада на овом пројекту је порука: "Помозимо деци да схвате смисао света који их окружује и да се хумано понашају."

Као део програма "Школа без насиља-ка сигурном и подстицајном окружењу за децу" у нашој школи је у октобру 2007. оформљен Вршњачки тим. Он се састоји од представника одељења виших разреда, који су демократским путем изабрани од стране другова. Изабрани ученици су особе од поверења, "тимски играчи," комуникативни, креативни, ненасилни...

Вршњачки тим је прошао током новембра и децембра 2007. обуку која се састојала од 12 радионица. Обуку су спровели наши водитељи учитељице Николић Звездана и Радојчић Јелена.

Програм обуке имао је за циљ да ученици стекну вештине и знања која ће им помоћи да организују школске акције усмерене на промоцију сарадње, међусобне подршке и смањења насиља у школи, као и да буду оснажени да у "кризним ситуацијама" у погледу насиља, мотивишу остале ђаке да се укључе у спречавање насиља.

Прве акције смо организовали већ поводом Нове године и завршетка првог полуодишта. У школској сали је организован маскембал, а реализована је и хуманитарна акција прикупљања материјала за новогодишње пакетиће, који су уручени свим

ученицима, штићеницима Дечјег дома "Младост."

Следећа акција је реализована у марта 2008. у склопу прославе Dana школе. У сарадњи са осталим школама које су у овом пројекту, организовано је литерарно и ликовно дружење на тему "Борба против насиља."

Чланови вршњачког тима су имали свој промотивни штанд на улазу у школу где су делили "бесплатне загрљаје" и могућност да се напишу поруке пријатељима.

На иницијативу УНИЦЕФ-а 24. маја 2008. године организовано је такмичење у баскету на коме су чланови Вршњачког тима бодрили своје другове држећи транспаренте који су промовисали ненасилје, спортско и фер понашање, дружење.

Као круна нашег рада у школи је заживело и "Сандуче поверења". Наши другови имају могућност да нам се обрате анонимно, уколико имају неки проблем, ако су били изложени или видели насиље. Ми им помажемо одговорима, саветима које истичемо на огласној табли.

У припреми је посебна просторија која ће бити наш кутак за дружење, осмишљавање акција, пружање подршке и помоћи нашим друговима. Ми смо takoђе и стални промотори ненасилја у својим одељењима и спремни смо да будемо посредници у сукобу, да реагујемо и помогнемо.

Наше ангажовање школске године се завршава наградним одласком у посластичарницу, а за следећу школску годину планирамо низ нових акција и укључивање нових чланова у Вршњачки тим.

Вршњачки тим
ОШ "Јован Поповић"
Крагујевац

Ових дана Школа је потписала Протокол о сарадњи у реализацији програма "Школа без насиља" са релевантним установама у граду. Центар за социјални рад је један од потписника у мрежи, који ће се активно укључити у сузбијању насиља у окружењу ове школе.

КАКО ИЗАЋИ НА КРАЈ СА НЕГАТИВНИМ ПОНАШАЊЕМ ДЕЦЕ

Да ли више дете закашњава у школу, туче се са вршњацима или вас излуђује упорним захтевима док сте у посети пријатељима или сте заједно у куповини? Да ли сте помислили у себи: Пребићу га; Никада га више нећу повести са собом и слично?

Али постоји нада. Да би сте били успешан родитељ, морате да будете добро наоружани низом вештина за дисциплиновање, а све оне се прво примењују у кући. Ако вам је звоцање и грђња једини метод, а правила понашања уводите тек када вас дете изнервира – лоше ћете проћи.

Добар однос између родитеља и детета у коме одрасли настоје да препознају и изађу у сусрет дететовим потребама и утврде шта изазива његове пожељне и непожељне реакције јесте основ васпитања. Тај квалитетан однос размене се изграђује, при чему се путем пажње, похвале и подршке успоставља поверење. Уколико омаловажавамо дете и често га физички кажњавамо, оно ће изградити негативну слику о себи, почеће да туче и врећа вршњаке, а када порасте и саме родитеље. Дете треба третирати са поштовањем и уважавањем, да би научило да се конфликти не решавају љутњом и агресијом, већ разговором. Одрасли су склони да претпоставе да се лепо и позитивно понашање деце подразумева, а да у васпитавању треба да буду усмерени на препознавање и кажњавање негативних реакција. Важно је да родитељ научи да препознаје и награђује добро понашање и помаке код детета, и да не акцентује само оно што је лоше. То је лакше рећи него учинити, посебно када је реч о агресивном детету, које провоцира осећање беса и фрустрације код родитеља и наставника. Чак и када је дете тешко за васпитавање, морамо га наградити пажњом и похвалом, сваки пут када се понаша неагресивно и када је сарадљиво.

Одрасли морају међу собом да се договоре која су пожељна, а која непожељна понашања у кући. Јасна и отворена комуникација са недвосмисленим порукама између родитеља и деце, унапређује и доприноси успешном родитељству. Агресија деце се јавља као одговор на стрес и фрустрацију и има сврху да присиљава околину да дете добије оно што жели. Деца појачавају агресивно понашање и када су изложена моделима који се понашају вербално или физички агресивно – зато као родитељи треба да будемо неагресивни узори. Поред тога, дете треба заштитити од агресивних вршњака и неадекватних, насиљних садржаја који се нуде путем телевизијског програма.

Свако дете повремено испољава негативна и агресивна понашања: шутира, гризе, краде, говори ружне речи, немарно је или деструктивно према стварима, има нападе беса или хистеричног плача... Када се ова понашања испољавају у дужем временском периоду, често и интензивно, реч је о поремећају понашања. Многи родитељи који не могу

да контролишу дете и његову агресивност, верују да професионалци могу да га поправе, користећи неке моћне терапијске методе. Неки се, опет, осећају беспомоћно и мисле да ништа не може да се учини.

Истина је да се може изаћи на крај са непожељним понашањима деце, али, то захтева стрпљење, истрајност и систематичну примену васпитних метода.

ДЕТЕТУ ЈЕ ОД РОДИТЕЉА ПОТРЕБНО ДИСИПЛИНОВАЊЕ КОЛИКО И ЉУБАВИ

И добро и лоше понашање се ојачавају награђивањем. Позитивно понашање детета треба награђивати брзо и често, а користити благе казне за ублажавање и елиминисање лошег понашања. Сувише строге казне су контрапродуктивне.

Кориговање дететових образаца понашања не сме се одлагати, као што треба и избегавати да се несвесно поткрепљује лоше понашање. Прихватљиво понашање детета се поткрепљује на следеће начине:

- Непрестано подржавати и награђивати дететово добро понашање,
- У почетној фази испољавања, активно игнорисати негативно понашање,
- Пошто се непожељно понашање препозна и осуди, понудити алтернативу и наградити позитивно алтернативно понашање,
- Помоћи детету да успостави и увежба пожељно понашање,
- Користити правило – пошто одрадиш своје обавезе, можеш да се играш или радиш неку другу слободну активност,
- Дати добар пример детету. Треба бити организован родитељ.

Бранка Радојевић, психолог
„Фамилија“

КЛУБ МЛАДИХ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Клуб младих особа са инвалидитетом (ОСИ), од свог оснивања, 03.12.2007. године, има за циљ охрабравање инклузије младих

особа са различитим врстама инвалидитета у локалну заједницу. Многе особе са инвалидитетом су још од раног детињства изоловане и крећу се унутар уског круга блиских рођака и пријатеља. Са намером да овој слици стане на пут, клуб свакодневно организује низ активности културног, спортског и забавног карактера као сто су: радионице шивења, креативне и ликовне радионице, надметање у пикаду, видео пројекције, књижевне вечери, рођенданске журке, интернет клуб, библиотека.

У Клуб на дружење свакодневно долази велики број младих особа са инвалидитетом, тако да се тај број свакодневно повећава. Чланови клуба показују највеће интересовање за интернет клуб, књижевне вечери, као и журке које организујемо сваког петка, на којима свира наш волонтер, Радослав-Раша Дабић. За успешно организовање ових активности, посебно су заслужни наши спонзори (посластичарнице - Кортина и Чоколоко), наши драги пријатељи песничких књижевних клуба "Катарина Богдановић" и волонтери, а на првом месту и запослени ентузијасти. Клуб је отворен захваљујући Локалној самоуправи а у сарадњи са: НВО "Не бомбе само карамеле", Застава Бреша за међународну солидарност АБЦ солидарност и мир из Италије.

Рад подржавају многе владине и невладине организације и са свима имамо добру сарадњу. Поред свакодневних активности, до сада смо реализовали и следеће: Симултанку, на којој је Бојан Јовановић играо са девет ОСИ истовремено, затим неколико ликовних колонија, обилазак ЗОО - вртга и Аква парка у Јагодини, песничке вечери, вечери сонгова и сатире, музичке вечери, вече модерног плеса, такмичење за најјаче и најлепше јаје за Ускршње празнике, такмичење у пикаду. Поред тога, у нашем Клубу се често организују и разни семинари и трибине са темом које се тиче ОСИ.

Треба напоменути да су се многа искрена пријатељства родила овде. У циљу запошљавања ОСИ, организујемо разне едукације у сарадњи са осталим владиним и невладиним организацијама. Поред осталих активности, задатак нам је и лобирање код потенцијалних послодаваца ради њиховог

запошљавања. Клуб је отвореног карактера и сви су позвани да сврте на дружење и провере позитивну енергију коју гарантују његови чланови уз неизоставан осмех. Да Клуб буде опремљен, онако како сада изгледа,

побринули су се многи људи добре воље, без чије помоћи данас не бисмо успели да радимо, онако како смо замислили сам рад. Користимо ову прилику да се свима њима захвалим на безусловној помоћи.

Клуб младих особа са инвалидитетом

Кнеза Михаила 37
34000 Крагујевац
тел: 034-365-380

